

Odgovornost za štetu i osiguranje od odgovornosti organizatora priredbe

Belanić, Loris

Source / Izvornik: **Hrvatski časopis za osiguranje, 2019, 1, 9 - 19**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:564448>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

PRAVI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

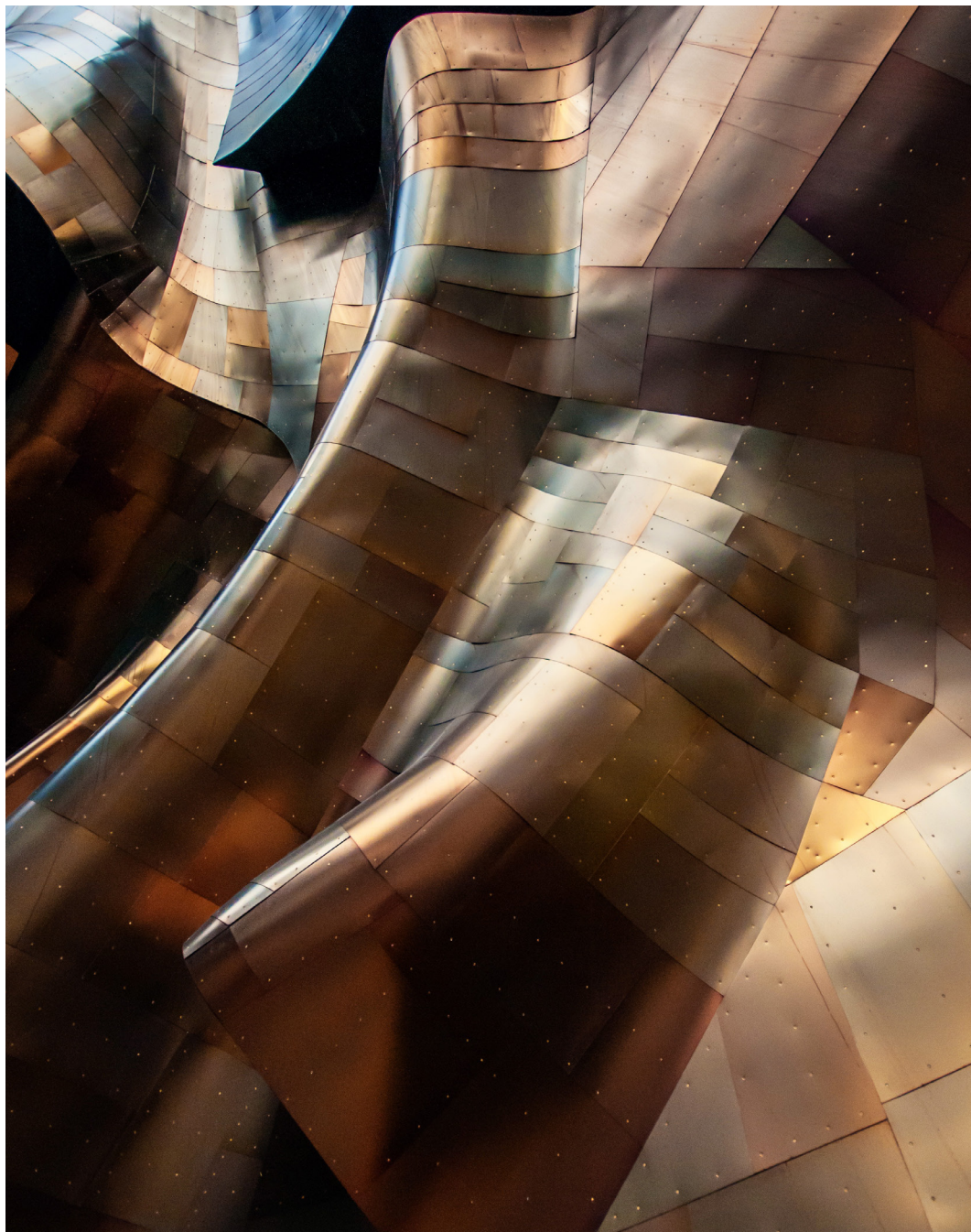
uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Hrvatski časopis za

OSIGURANJE

Broj 2 | Listopad 2019 | Godina 1 | ISSN 2671-2180

Hrvatski časopis za

 OSIGURANJE

Hrvatski časopis za
OSIGURANJE

Izdavač:

Hrvatski ured za osiguranje
Martićeva 71, Zagreb

Za izdavača:

Mr.sc. Hrvoje Pauković

Glavni i odgovorni urednik:

Dr.sc. Damir Zorić

Uredničko vijeće:

MMag. Michael Brandstetter
Prof.dr.sc. Marijan Ćurković, predsjednik
Mr.sc. Slaven Dobrić
Mr.sc. Žarko Fatović
Dr.sc. Mladenka Grgić
Prof.dr.sc. Drago Jakovčević
Doc.dr.sc. Jakša Krišto
Prof.dr.sc. Jasenko Marin
Mr.sc. Hrvoje Pauković
Dr.sc. Antti Tallonen
Prof.dr.sc. Karel Van Hulle
Dr.sc. Ante Žigman

Izvršna urednica i tajništvo časopisa:

Martina Julijan
martina.julijan@huo.hr
01 4696 600

Lektura i korektura:

Ana Krivec, prof.

Grafička priprema:

Neven Klobučar

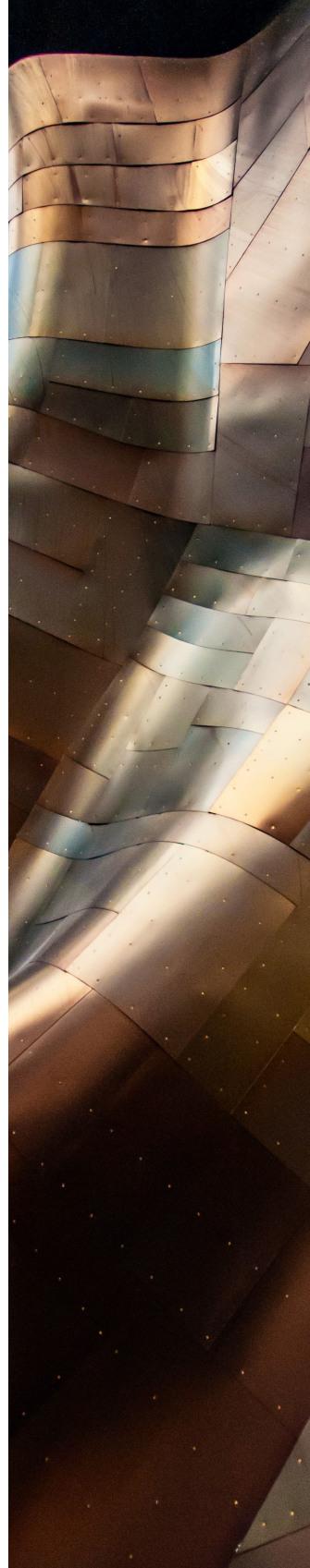
Naklada:

500 primjeraka

U Zagrebu, listopad 2019.

ISSN 2671-2180

Časopis izlazi dva puta godišnje. Umnažanje dijelova ili u cjelosti nije dopušteno. Preuzimanje pojedinačnih navoda dopušteno je uz uobičajeno navođenje izvora. Cijena pojedinog broja je 60,00 kn, a godišnja pretplata za dva broja iznosi 100,00 kn s uključenim troškovima dostave za područje Hrvatske. Cijena godišnje pretplate za dva broja s uključenim troškovima dostave u inozemstvu iznosi 20,00 EUR (u kunskoj protuvrijednosti).

SADRŽAJ

- 07** Uvodnik
 Damir Zorić
- 09** Odgovornost za štetu i osiguranje od odgovornosti organizatora
 priredbe
 Loris Belanić
- 21** Perspektive razvoja tehnoloških inovacija kroz optimizaciju
 funkcije prodaje
 Mihovil Anđelinović | Ante Validžić
- 37** Prestanak ugovora o obveznom osiguranju od automobilske
 odgovornosti zbog kršenja obveze informiranja osiguratelja o bitnim
 okolnostima i o povećanju rizika
 Marijan Ćurković
- 47** Percepcija studentske populacije o dugotrajnoj skrbi za starije:
 Anketno istraživanje
 Ružica Rako | Jakša Krišto
- 61** Nasljeđivanje tražbine naknade neimovinske štete - s osvrtom i na
 talijansko pravo
 Berislav Matijević
- 77** Razvoj parničnog postupka i načela vezanosti parničnog suda
 osujujućom kaznenom presudom
 Davor Bubalo
- 95** Usporedba S2 rezultata odabranih zemalja EU-a
 Max Mucko | Ana Perković
- 113** Razvoj osiguranja u Bosni i Hercegovini i regiji - uz poseban osvrt na
 početak državnog intervencionizma u sektoru osiguranja
 Davor Martinović
- 131** Odrednice potražnje za osiguranjem od požara i elementarnih šteta
 Mihovil Anđelinović | Maja Mihelja Žaja | Antonija Bedrica
- 147** Zastara potraživanja naknade štete u prekograničnim prometnim
 nezgodama
 Jasmina Đokić
- 159** Modeli rizika u neživotnom osiguranju i reosiguranju
 Matea Spajić

Izvorni znanstveni rad

■ Odgovornost za štetu i osiguranje od odgovornosti organizatora priredbe

Loris Belanić¹

Sažetak: Organizator priredbe može biti suočen s brojnim odštetnim zahtjevima raznih oštećenika: posjetitelja priredbe, sudionika/izvođača same priredbe, ali i ostalih trećih osoba. U radu se ponajprije izlažu pretpostavke odgovornosti organizatora priredbe za štetu, definiraju se pojmovi priredbe i organizatora priredbe, a prikazuje se i krug potencijalnih oštećenika. Naglašava se da pokriće iz ugovora o osiguranju odgovornosti pruža organizatoru priredbe zaštitu od financijskih izdataka u obliku naknade štete koja bi se trebala isplatiti navedenim oštećenicima. U tu svrhu posebno se izlaže predmet ove vrste osiguranja od odgovornosti (osigurani rizik), kao i o eventualnim isključenjima iz osigurateljskog pokrića.

Cljučne riječi: organizator, priredba, izvanredne okolnosti, odgovornost za štetu, osiguranje od odgovornosti.

1. UVOD

Organizacija određene priredbe povezana je s mnogobrojnim rizicima i mogućnošću nastanka šteta koje mogu nastati obavljanjem takve djelatnosti. Svrha je priredbe okupljanje većeg broja osoba koje prisustvuju nekom događaju na nekom mjestu (otvorenom ili zatvorenom) gdje se priredba odvija. Uslijed mogućih izvanrednih okolnosti do kojih može doći u takvim situacijama (kao što je to npr. iznenadno i nekontrolirano gibanje mase ljudi, opći metež, neredi i sl.),² veći broj osoba na takvom mjestu predstavlja povećanu opasnost od nastanka štete. Sve to nameće zahtjeve pred organizatore određene priredbe da upotrijebe maksimalni oprez i sve potrebno znanje, kao i da poduzmu sve potrebne mjere kako bi se u što većoj mjeri suzbile opasnosti koje prijete posjetiteljima priredbe, izvođačima (npr. sportskim natjecateljima), ali i ostalim (trećim) osobama.

¹ Izv. prof. dr. sc. Loris Belanić, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet

² Uzroci takvih izvanrednih okolnosti mogu biti raznoliki, npr.: uzavrele strasti navijača na sportskim priredbama, tučnjava, uzbuna (lažna ili stvarna), požar (npr. u zatvorenim diskotekama), poplava, vremenske nepogode ili bilo koja druga izvanredna okolnost koja kod okupljenih ljudi može izazvati strah i paniku, što će ih potaknuti na nekontrolirano gibanje.

No unatoč poduzetim mjerama od strane organizatora priredbi, moguće je da uslijed pojava izvanrednih okolnosti dođe do oštećenja, narušenja zdravlja ili usmrćenja ljudi koji su okupljeni na takvim priredbama, ali i ljudi koji se zateknu u blizini odvijanja tih priredbi. Uz to, moguće je uništenje ili oštećenje stvari (npr. štete na vozilima, razbijeni izlozi, uništenje objekata javne infrastrukture i slično). Stoga je nužno utvrditi odgovornost za tako prouzročene štete.

Prema čl. 1081. Zakona o obveznim odnosima,³ organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru (organizator priredbi) odgovara za štetu nastalu smrću ili tjelesnom ozljedom koju netko pretrpi zbog izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati (gibanje masa, opći nered i slično).

2. POJAM PRIREDBA

Priredba sama po sebi predstavlja planiran, pripremljen i proveden vremenski ograničen događaj kulturnog, sportsko-rekreativnog ili političkog karaktera, za koji u javnosti postoji interes i u kojem, s jedne strane, u svojstvu izvođača, igrača ili govornika, a s druge strane, u svojstvu promatrača (neovisno o tome je li sudjelovanje besplatno ili naplatno) ili po nekom drugom pravnom temelju (npr. redari, policija, medicinsko osoblje, radio-televizijsko osoblje i novinari) sudjeluje veći broj osoba na nekom ograničenom prostoru koji može biti otvoren ili zatvoren (Stanišić, 2012:354). Prema sudskoj praksi, sam razlog okupljanja većeg broja ljudi na nekoj priredbi nije relevantan, odnosno nije relevantno o kakvoj se priredbi radi (šport, kultura, sajmovi, gospodarske priredbe, prezentacije, skupovi političkih stranaka itd.).⁴ Drugim riječima, relevantno je stvarno stanje okupljanja većeg broja osoba, te da je takvo okupljanje organizirano.

3. POJAM ORGANIZATOR PRIREDBE

Organizatorom okupljanja općenito se smatra svaki subjekt, odnosno fizička i pravna osoba koja odlučuje o organizaciji i održavanju priredbe te stvara pretpostavke za njezino održavanje (odlučivanje o vrsti i karakteru priredbe, mjestu i vremenu održavanja, trajanju priredbe, procjeni i pripremi smještajnih kapaciteta te osiguranju ljudi i imovine u skladu s propisima) (Stanišić, 2012:355). To su najčešće subjekti koji se bave organiziranjem priredbi kao što su prikazivanje filmova, kazališne predstave, izložbe, predstave iz različitih područja kulture (npr., glazbeni koncerti), sporta (npr., sportske utakmice, natjecanja i druge sportske priredbe na sportskim borilištima),⁵ zabavni centri, zoološki vrtovi, gospodarske priredbe, sajmovi, prezentacije, i sl. Ovdje valjda pridodati još i skupove političkih stranaka i ostalih udruga koje organiziraju okupljanje većeg broja ljudi (svojih članova i drugih) radi promicanja određenih programa, prava, interesa i sl. (Gorenc, 2014:1784). No bitno je naglasiti da se položaj organizatora priredbe

³ Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18., dalje u tekstu: ZOO.

⁴ VSRH, Rev x 933/2017-2, od 15. siječnja 2019. www.iusinfo.hr

⁵ „Nogometni klub kao organizator nogometne utakmice odgovara za štetu gledatelju koji je ozlijeđen raketom ispaljenom iz gledališta.“ Odluka VSRH, Rev-1417/85 od 15.10.1985., PSP-32/91.

prema sudskoj praksi određuje prema činjeničnom stanju je li netko organizator okupljanja većeg broja ljudi, a nije relevantno bavi li se neka osoba organiziranjem priredbi kao djelatnošću.⁶

4. ODGOVORNOST ORGANIZATORA PRIREDBE

S obzirom na to da održavanje priredbe stvara rizik od nastupanja štete, onda je i logično da organizator priredbe snosi rizik od nastupanja takvih šteta pa je ZOO-om predviđena i njegova odgovornost za takve štete.

Važno je istaknuti da je njegova odgovornost objektivna, a temelji se na stvorenom riziku koji je nužno povezan s održavanjem priredbi na kojima sudjeluje masa ljudi. Masa (koncentracija) ljudi na jednom ograničenom prostoru predstavlja povećanu opasnost za nastanak štete koja može nastati zbog izvanrednih okolnosti.⁷ Posljedično tome, čim nastane nekontrolirano djelovanje takve mase ljudi na priredbi zbog čega dolazi do nastanka štete, tj. tjelesne ozljede ili smrti, nastaje i odgovornost organizatora za takve štete. Pri tome uzrok nekontroliranog djelovanja mase ljudi (npr., požar, tučnjava, urušenje tribine, vremenska nepogoda, upotreba vatrenog oružja, itd.) nije od važnosti za postojanje objektivne odgovornosti organizatora priredbe.⁸

Stoga se u literaturi opravdano ističe da se organizator priredbe ne može osloboditi od odgovornosti pozivanjem na višu silu ni pozivanjem na isključivu radnju treće osobe. Gibanje mase ljudi ne može se smatrati nepredvidivom, neizbježnom i neotklonjivom okolnošću već izvanrednom okolnošću koja može nastati u takvim prilikama (Gorenc, 2014:1784).

Bitno je istaknuti da se unaprijed ne može isključiti odgovornost organizatora. Možebitne klauzule (na ulaznicama, natpisi i slično) koje bi isključivale odgovornost organizatora priredbe za štetu (npr., zbog smrti ili tjelesne ozljede izvođača ili promatrača) zbog izvanrednih okolnosti nastalih djelovanjem okupljene mase bile bi bez pravnog učinka (*pro non adiecto*) (Vizner, 1978:820).

5. PRETPOSTAVKE ODGOVORNOSTI ORGANIZATORA PRIREDBE

Da bi postojala odgovornost organizatora priredbe sukladno čl. 1081 ZOO-a, potrebno je ispuniti sljedeće pretpostavke: 1) postojanje izvanrednih okolnosti, 2) prostor u kojem se priredba održava pod nadzorom organizatora, 3) samo šteta koja nastane smrću ili tjelesnom ozljedom.

⁶ „Na temelju utvrđenog činjeničnog stanja sud prvog stupnja zaključuje da u konkretnom slučaju organizator priredbe nije tužena. S tim zaključkom suglasan je žalbeni sud, jer iz rezultata dokaznog postupka ne proizlazi da bi tužena bila organizator priredbe tj. nastupa pjevača J. u predmetnoj diskoteci. Naprotiv organizator priredbe bio bi prema stanju u spisu isključivo Ž. K. pa žalbeni navodi tužitelja da je tužena bila u zakupu predmetnog prostora pa da je time i organizator priredbe, ne dovode u sumnju odluku suda prvog stupnja.“ Odluka Županijskog suda u Splitu, Gž 654/2017-2, od 12. 6. 2017., www.iusinfo.hr.

⁷ Vizner, B., Komentar Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima, Zagreb, 1978., str. 819.

⁸ U sudskoj praksi iznosi se stav da se kod odgovornosti organizatora priredbi radi o „posebnoj odgovornosti za opasnu djelatnost jer po samoj prirodi takvog okupljanja može biti ugroženo zdravlje ljudi ili imovina tako da to ugrožavanje iziskuje povećanu pažnju osoba koje obavljaju tu djelatnost“. Odluka Županijskog suda u Splitu, Gž-4424/2008, od 9.1.2009., Tako i Odluka VSRH Rev x 339/2009-2 od 3. 4. 2012., www.iusinfo.hr

5.1 Izvanredne okolnosti

Objektivna odgovornost organizatora priredbe ne postoji uvijek kada netko na priredbi pretrpi štetu, nego samo ako je šteta nastala zbog izvanrednih okolnosti koje se u takvim prilikama mogu javiti. Ako je šteta nastala zbog nekih drugih okolnosti koje se ne smatraju izvanrednim, tada organizator priredbe neće odgovarati po načelima objektivne odgovornosti, što ne isključuje njegovu možebitnu subjektivnu odgovornost. Koje se okolnosti smatraju izvanrednima, prepušteno je sudu da o tome odluči u svakom pojedinom slučaju. ZOO je o tom pitanju samo dao opće smjernice kao što su neuobičajeno gibanje masa, opći nered i slično. Dakle, da bi se radilo o izvanrednim okolnostima za koje bi postojala odgovornost organizatora priredbe, potrebno je da takve izvanredne okolnosti, karakteristične za okupljanje većeg broja ljudi, doista nastanu. Osim toga, sud će trebati dodatno odlučiti o uzročnoj vezi, tj. je li šteta prouzročena izvanrednim okolnostima ili ona nije u uzročno-posljedičnoj vezi s izvanrednim okolnostima koje su nastupile na nekoj priredbi (Gorenc, 2014:1784).

Prema sudskoj praksi, izvanrednim okolnostima ne smatraju se svade i tučnjave između sudionika priredbe ako one nisu rezultat gibanja masa, općeg nereda ili slično.⁹ Izvanrednom okolnošću se ne smatra ni dolutali metak ispaljen iz nepoznatog smjera koji je pogodio osobu koja se kretala područjem Zoološkog vrta.¹⁰ Sukob nekoliko osoba u diskoklubu koji je kratko trajao, a sukobljene strane su se razišle nakon paljenja svjetala i bez intervencije redara ili policije, ne smatra se izvanrednom okolnošću, pa ne postoji ni odgovornost organizatora diskovečeri za štetu nastalu tjelesnom ozljedom.¹¹ Pad lusteru na glavu posjetiteljice tijekom snimanja modne revije, koji je televizijska ekipa odlomila kranom nije izvanredna okolnost.¹² Nalet učenika jedne od škola koje su dovele djecu na kazališnu predstavu na osobu koja je za vrijeme pauze, između predstava, stajala u predvorju kazališta, nije izvanredna okolnost.¹³

Sudska praksa zauzela je stavove i o okolnostima koje se smatraju izvanrednima na nekim priredbama. Tako se izvanrednom okolnošću smatra nastanak tučnjave uz uporabu vatrenog oružja, na stubištu kroz koje se mora proći da bi se ušlo ili izašlo iz diskokluba,¹⁴ ili raketa koja je u vrijeme nogometne utakmice ispaljena s gledališta čime je nanesena šteta gledatelju.¹⁵

5.2 Prostor u kojem se održava priredba

Druga pretpostavka postojanja odgovornosti organizatora priredbe odnosi se na sam prostor održavanja priredbe. Naime, da bi postojala njegova objektivna odgovornost, šteta se mora dogoditi unutar ograničenog zatvorenog ili otvorenog prostora na kojem se odvija(la) priredba jer je to prostor nad kojim

⁹ Odluka VSRH, Rev-286/05 od 28. 12. 2005. Izbor odluka, br. 1/2006, Odl. br. 31., Takoi VSRH, Rev-x491/11-2 od 26. 5. 2011., vsrh.hr, VSRH, Rev x 933/2017-2, od 15. siječnja 2019. www.iusinfo.hr

¹⁰ Odluka Županijskog suda u Zagrebu, GŽ-6239/99 od 30. 10. 2001. (Crnić, 2008:139, Odl. br. 3.).

¹¹ Odluka Županijskog u Bjelovaru, GŽ-50/2004 od 29. 1. 2004., Izbor odluka br. 1/2004., Odl. br. 45.

¹² Odluka Županijskog u Zagrebu, GŽn-3394/02 od 16. 9. 2004., Izbor odluka br. 1/2005., Odl. br. 41.

¹³ Odluka Općinskog suda u Zagrebu, GŽ-7502/86-2 od 19. 12. 1986. (Crnić, 2008:140, Odl. br. 9).

¹⁴ Odluka Županijskog suda u Zagrebu, GŽ-12042/01 od 28. 10. 2003., (Crnić, 2008:140, Odl. br. 6).

¹⁵ Odluka VSRH, Rev-1417/85 od 15. 10. 1985., Pregled sudske prakse -Prilog Zakonitosti (dalje u tekstu: PSP) -32/91.

organizator ima nadzor, tj. koji on neposredno kontrolira.

Kao prostor pod nadzorom organizatora smatra se i prostor koji se nalazi u neposrednoj užoj okolini koji služi za ulazak, odnosno za izlazak s prostora gdje se odvija priredba (Štojanović, Perović, 1980:539).¹⁶ Međutim, objektivna odgovornost organizatora može se odnositi i za štete koju su pretrpjele osobe izvan prostora pod nadzorom organizatora ako je takva šteta u neposrednoj uzročno-posljedičnoj vezi s okolnostima na samoj priredbi. Primjerice, tijekom nogometne utakmice navijači ispaljuju naboje, pa netko izvan igrališta bude ozlijeđen, ili zbog urušavanja stadiona tijekom utakmice, kao posljedica neuobičajenog gibanja masa, dođe do usmrćenja ili ozljeđivanja osoba koje prolaze ulicom pokraj stadiona (Gorenc, 2014:1784, Stanišić, 2012:359).

Ako se priredba održava na otvorenim prostorima koji nisu ograđeni, tada će se procjena dosega odgovornosti organizatora utvrđivati s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja. U svakom slučaju, za štetu koja se dogodila izvan prostora koji je pod nadzorom organizatora, organizator neće odgovarati po pravilima objektivne odgovornosti za štetu, što ne isključuje njegovu moguću odgovornost po općim pravilima, tj. po pravilima subjektivne odgovornosti gdje se krivnja predmnijeva (npr. zbog propusta organizatora u osiguranju nogometne utakmice nakon njezina završetka, navijači izazovu nered po gradu) (Gorenc, 2014:1784).

5.3 Šteta koja nastaje smrću ili tjelesnom ozljedom

Treća je pretpostavka postojanja odgovornosti organizatora priredbe nastanak štete zbog smrti ili tjelesne ozljede. Odgovornost organizatora odnosi se na imovinsku i neimovinsku štetu zbog smrti i tjelesne ozljede. Drugim riječima, objektivna odgovornost organizatora ograničena je samo na navedene vrste šteta. Za štete koje su nastale na stvarima zbog izvanrednih okolnosti na nekoj priredbi, organizator ne odgovara po pravilima o objektivnoj odgovornosti, ali to ne isključuje njegovu moguću odgovornost po načelu krivnje.

6. OŠTEĆENE OSOBE KOJE IMAJU PRAVO ZAHITIJEVATI NAKNADU ŠTETE OD ORGANIZATORA

U pogledu onih oštećenika kojima organizator priredbe odgovara za štetu po pravilima o objektivnoj odgovornosti, valja istaknuti da ZOO nije postavio nikakva ograničenja. Naime, ZOO izrijekom govori o šteti koju „netko pretrpi zbog izvanrednih okolnosti koji u takvim prilikama mogu nastati“. Pod „netko“ upućuje na to da ne postoje ograničenja glede onih oštećenika koji bi imali pravo na naknadu štete od organizatora priredbe.

Tako se, kao oštećenici, mogu pojaviti osobe koje su se nalazile u masi koja je

¹⁶ „Odgovornost organizatora priredbe ograničena je na štetu koja se dogodila na prostoru, otvorenom ili zatvorenom, na kojem se okuplja veći broj ljudi ili ako šteta nastane prilikom ulaska u taj prostor ili izlaska. Kako je do štete došlo na dijelu stubišta kroz koji se mora proći da bi se došlo ili izašlo iz diskokluba, organizator odgovara za štetu“. Odluka Županijskog suda u Zagrebu, GŽ-12042/01 od 28. 10. 2003., (Crnić, 2008:140, Odl. br. 6).

štetu prouzročila, ali i osobe koje su bile u blizini okupljene mase ako su takve osobe štetu pretrpjele zbog djelovanja mase (a ne iz nekog drugog razloga). Također, u takve oštećenike ulaze i sami sudionici priredbe, kao što su izvođači, igrači, natjecatelji i slični ako im je šteta prouzročena uslijed izvanrednih okolnosti djelovanjem okupljene mase na priredbi. Pravo na naknadu štete na temelju objektivne odgovornosti organizatora priredbe imale bi i osobe koje se po bilo kojem drugom pravnom temelju nalaze na priredbi ako su pretrpjele štetu zbog izvanrednih okolnosti nastalih djelovanjem mase kao što su, primjerice: djelatnici samog organizatora, redari, policijske i vatrogasne snage, medicinsko osoblje, novinari, djelatnici radio i TV ekipa i dr.

7. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ORGANIZATORA PRIREDBE

7.1 Općenito

Organizator priredbe može biti suočen s mnogobrojnim zahtjevima za naknadu štete koji mogu financijski znatno opteretiti organizatora i dovesti u opasnost njegovo daljnje poslovanje, ali i njegovo postojanje uopće. Rješenje takve nezavidne situacije može pružati ugovor o osiguranju od odgovornosti organizatora priredbe. Naime, predmet navedenog ugovora o osiguranju od odgovornosti bila bi obveza osiguratelja na naknadu štete organizatoru priredbe za koju bi on bio odgovoran (Šulejić, 2005:383-384). Pokrićem iz ugovora o osiguranju od odgovornosti pružala bi se zaštita organizatoru priredbe u smislu da neće biti dužan nadoknaditi štetu za koju je on odgovoran jer će umjesto njega štetu nadoknaditi sam osiguratelj (Pavić, 2009:322). No osim što se pruža (financijska) zaštita samom organizatoru priredbe, pokriva iz ugovora o osiguranju od odgovornosti pruža zaštitu i samom oštećeniku (posjetiteljima, natjecateljima-igračima, trećima) jer mogućnost naknade štete neće ovisiti samo o financijskom stanju samog odgovornog štetnika (organizatora priredbe) već će svoja potraživanja naknade štete moći ostvariti prvenstveno iz osigurnine. U hrvatskom pravu položaj oštećenika dodatno je osnažen time što je samim zakonom (čl. 965. ZOO-a) izričito priznato pravo oštećenika na naknadu štete prema osiguratelju kao njegovo vlastito pravo (osiguratelj mu se ne može suprotstavljati prigovorima koje ima prema osiguraniku) koje može neposrednom tužbom (*actio directa*) izravno ostvarivati prema osiguratelju.

Postojanje pokrića iz ugovora o osiguranju odgovornosti pruža organizatoru priredbe zaštitu od dužnosti naknade štete u skladu s načelima deliktne odgovornosti, što znači da će se oštećeniku isplatiti naknada kako imovinske tako i neimovinske (Pavić, 2009, 323). No primjena načela deliktne odgovornosti znači isto tako da oštećenik neće imati pravo potraživati naknadu štete iz osiguranja ako ne postoji deliktna odgovornost organizatora športskog natjecanja.

U praksi osiguratelja, osiguranje od odgovornosti organizatora priredbe najčešće će se provoditi na temelju uvjeta za osiguranje od opće (javne) odgovornosti (Proso, 2010, 420). kojima će se pokrivati njegova izvanugovorna odgovornost iz obavljanja djelatnosti (organizacija priredbe jest djelatnost) ili će se ono provoditi na temelju posebnih uvjeta (ako takvi postoje).

7.2 Predmet osiguranja od odgovornosti organizatora športskog natjecanja

Općenito govoreći, predmet osiguranja od odgovornosti organizatora priredbi obuhvaća građansko-pravnu odgovornost za štete zbog smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja kao i zbog uništenja i oštećenja stvari (prema čl. 2. st. 1 Uvjeta)¹⁷ koje mogu nastati za vrijeme ili povodom održavanja neke priredbe. Jednom kada se utvrdi odgovornost organizatora za štetu, osiguratelj bio bi u obvezi iz svote osiguranja isplatiti naknadu za svu štetu za koju odgovara štetnik (organizator priredbe), dakle i za imovinsku i za neimovinsku štetu, osim za one štete glede kojih postoji isključenje iz pokrića. Ovakvo općenito određenje predmeta osiguranja trebalo bi se dodatno pojašniti time koje su to štete koje nastaju za vrijeme ili povodom održavanja priredbe jer su to štete koje ulaze u osigurateljsko pokriće.

Štete koje nastaju za vrijeme ili povodom održavanja priredbe prema autorovom shvaćanju možemo podijeliti u tri grupe:

- 1) štete koje su nastale propustom organizatora da osigura uvjete za nesmetano i sigurno održavanje priredbe (npr. športskog natjecanja) (Weber, 2008:1832, Gliha, 2009:210-211, Adamčić, 2006, 6),
- 2) štete koje nastaju zbog izvanrednih događaja na priredbama kao što su gibanje masa, opći neredi i sl. (postojanje posebne odgovornosti iz čl. 1081 ZOO) (Gliha, 2009:210-211),
- 3) štete za koje odgovara organizator priredbe kao vlasnik odnosno posjednik objekta (nekretnine) ili zbog određenog svojstva samog objekta na/u kojem se održava neka priredba (po uzoru na čl. 2 st. 2. Uvjeta) (Gliha, 2009:210-211).

Obveza organizatora da osigura nesmetano i sigurno održavanje priredbe odnosi se kako na sigurnost samih posjetitelja priredbe, tako i na sigurnost samih sudionika/izvođača priredbe (npr. sudionike športskog natjecanja). Obveza osiguratelja na pokriće takvih šteta odnosila bi se na slučajeve kada je šteta napustila zbog toga što je organizator povrijedio pravila struke o organizaciji određene priredbe (Adamčić, 2008:6). Primjerice:

- a) štete do kojih je došlo zbog toga što gledalište nije bilo adekvatno zaštićeno da spriječi možebitni dolazak predmeta (npr. različitih predmeta, športske opreme ili njezinih dijelova sa športskog igrališta među gledatelje i obrnuto), zatim
- b) štete do kojih je došlo zbog toga što prostor za odvijanje priredbe nije bio odgovarajući, odnosno nije bio redovito održavan (npr. razni predmeti i oštećenja na športskom terenu, pisti sl.) (Gliha, 2009:211),
- c) ostali propusti organizatora priredbe koje mogu dovesti do štete (organizator nije ili nije u dovoljnoj mjeri osigurao nazočnost zdravstvene službe ili odgovarajući broj pripadnika redarsko-zaštitarske službe).

¹⁷ Uvjeti za osiguranje od izvanugovorne (javne) odgovornosti Croatia osiguranja d.d., od 1.1.2006., (dalje u tekstu Uvjeti.)

U praksi, a sukladno ranije opisanoj odredbi čl. 1081 ZOO-a koja propisuje objektivnu odgovornost organizatora priredbe, osigurateljsko pokriće u osiguranju od odgovornosti organizatora priredbe odnosi se samo na štete koje pretrpe posjetitelji priredbe zbog smrti, tjelesnih ozljeda i oštećenja odnosno nestanka njegovih stvari do ugovorenih iznosa (Ćurković, 2009:216:224). No kako se izvanredne okolnosti uslijed kretanja mase ljudi mogu proširiti i izvan samog prostora na kojem se odvija određena priredba, krug potencijalnih oštećenika može biti znatno širi od onoga koji se samo odnosi na posjetitelje i izvođače priredbe. U taj prošireni krug oštećenika uslijed izvanrednih okolnosti tako bi mogle ući i osobe izvan objekta/prostora u/na kojem se odvija neka priredba, a koje uopće nemaju nikakve veze s tom priredbom. Ako bi se za štete koje bi pretrpjele i takve osobe utvrdila odgovornost samog organizatora priredbe, a koja može biti i subjektivna odgovornost (npr. propusti u organizaciji, zaštiti i sigurnosti, osiguranju pristupa hitne medicinske pomoći), svakako da bi postojao interes istog za postojanje osigurateljskog pokrića od odgovornosti uslijed izvanrednih okolnosti koje bi bilo znatno šire od onog danas postojećeg koje pokriva samo odgovornost za štete koju pretrpe posjetitelji.

Osiguranje od odgovornosti organizatora priredbe svakako mora obuhvatiti i rizike koji se tiču samih objekata na kojima se odvija neka priredbe (npr. sportski objekti). Nisu rijetke pojave da tribine objekata za vrijeme odvijanja priredbe (npr. koncerta ili sportskog događaja) uslijed opterećenja popuste čime prvenstveno gledatelji, ali i ostali sudionici priredbe, mogu pretrpjeti određenu štetu.¹⁸ I prema čl. 2. st. 2 Uvjeta osiguranja proizlazilo bi da se osiguranjem od odgovornosti pokrivaju štete za koje postoji odgovornost organizatora priredbe zbog činjenice što je on vlasnik, odnosno posjednik objekta kao nekretnine ili zbog određenog svojstva objekta na/u kojem se odvija priredba (Weismann, Spieker, 1997:170-171).

Posebno je pitanje vremena u kojem bi trebalo postojati osigurateljsko pokriće od odgovornosti. Nesumnjivo je da osigurateljsko pokriće treba postojati za vrijeme održavanja/odvijanja neke priredbe koja je službeno organizirana, kao i u vremenu koje neposredno prethodni ili slijedi nakon tog događaja/priredbe.

7.3 Isključenja iz pokrića u osiguranju od odgovornosti organizatora športskog natjecanja

Isključenje iz osigurateljnog pokrića znači da osiguratelj uopće nije u obvezi isplatiti naknadu za štetu jer štetni događaj koji je nastupio nije obuhvaćen osiguranjem, odnosno ne predstavlja osigurani rizik (Šulejić, 2005:294). Radi se o situacijama kada osiguranik nema pravo na osigurateljsku zaštitu. Za štete koje potječu od štetnog događaja koji ne predstavlja osigurani rizik ne isplaćuje se naknada iz ugovora o osiguranju od odgovornosti već naknada tih šteta pada isključivo na teret osiguranika tj. organizatora športskog natjecanja. Takvi štetni događaji opisuju se u tzv. klauzulama o isključenju koje se najčešće nalaze u

¹⁸ Primjerice, kada se djelomično uvila tribina u Spaladium areni uoči rukometne utakmice između Hrvatske i Španjolske 22. siječnja 2009., no na sreću bez ozljeda za posjetitelje. <https://www.jutarnji.hr/arhiva/tribina-spaladium-arene-skoro-se-urusila/4003194/>. (osjećeno 16. 09. 2019.).

uvjetima osiguranja, ali i u samim propisima.

Već je samim čl. 952 st. 2. ZOO-a iz osigurateljskog pokrića isključena šteta koju je namjerno prouzročio sam ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik osiguranja. Uvjeti osiguranja u čl. 4 toč. 1 razrađuju navedenu odredbu kada kažu da se osiguranje ne odnosi na namjerno prouzročenu štetu ili štetu nastalu kao posljedicu svjesnog postupanja, suprotno propisima kojima se obavlja djelatnost odnosno zanimanje. Dakle, osiguratelj ne bi bio dužan umjesto organizatora priredbe nadoknaditi štetu ako je ovaj namjerno tj. svjesno povrijedio pravila struke kojima je cilj nesmetano i sigurno održavanje priredbe.

U uvjetima osiguranja predviđena je odredba o isključenju iz pokrića rizika štete koje mogu nastupiti zato što osiguranik tj. organizator priredbe nije otklonio posebno opasne okolnosti kako je to od njega zahtijevao osiguratelj (čl. 4 toč. 2 Uvjeta). Nadalje se navodi kako se kao posebno opasna okolnost može smatrati ona zbog koje je već došlo do nesreće.

Kao ostala isključenja koja se navode u Uvjetima, a mogla bi se uzeti u obzir i u osiguranju od odgovornosti organizatora priredbe jesu: a) štete na parkiranim vozilima i stvarima u njima te krađa istih (čl. 4 toč. 15 Uvjeta), b) štete proizašle zbog manjka u blagajni, pogrešaka u isplati, prijevare, pronevjere od strane osiguranika ili osobe za koju on po zakonu odgovara (čl. 4. toč. 17 Uvjeta), c) štete nastale uslijed krađe ili nestanka novca, dragocjenosti svih vrsta te isprava (čl. 4. toč. 18 Uvjeta) kao i štete koje su nastale uslijed krađe stvari koje pripadaju osiguranikovim djelatnicima (čl. 4. toč. 19 Uvjeta) d) štete proizašle iz ulijeganja i klizanja zemljišta, te poplava (čl. 4. toč. 20 Uvjeta), e) štete uslijed djelovanja nuklearne energije (čl. 4. toč. 22 Uvjeta), f) ekološke štete (čl. 4. toč. 10 Uvjeta) i štete nastale od azbestnih tvari (čl. 4. toč. 13 Uvjeta), g) štete iz posjedovanja i korištenja plovila, letjelica, motornih vozila i ostalih (npr. radnih) vozila, (čl. 4. toč. 4 Uvjeta), h) štete na stvarima koje je osiguranik uzeo u zakup, poslugu, skrb, ostavu i sl (čl. 4. toč. 6. Uvjeta).

8. ZAKLJUČAK

Zakonom o obveznim odnosima propisane su posebne pretpostavke odgovornosti organizatora priredbe. Zakonska odredba svojom formulacijom daje upute (sudskoj praksi) za određivanje pojma priredbe kao organiziranog okupljanja većeg broja ljudi na zatvorenom ili otvorenom prostoru. Iz sudske prakse proizlazi zaključak da objektivna odgovornost za štetu organizatora priredbe postoji samo na onom prostoru koji se nalazi pod nadzorom organizatora. Također, Zakon daje upute koje se to okolnosti na priredbama mogu smatrati izvanrednima. Takve okolnosti Zakon primjerice navodi, poput gibanja masa, općih nereda i slično, čime se taj krug nabiranja ne zatvara, već se ostavlja sudskoj praksi da o tome odluči u svakom pojedinom slučaju. S druge strane, Zakon izričito ne određuje pojam organizatora priredbe, što je također ostavljeno sudskoj praksi na odlučivanje. Važno je naglasiti da za pojam organizatora priredbe u smislu ZOO-a nije potrebno da isti eventualno ispunjava pretpostavke koje se po posebnim propisima zahtijevaju za organizaciju priredbi.

U donošenju odluke smatra li se neka fizička ili pravna osoba organizatorom priredbe mjerodavno je stvarno stanje (npr. poduzimanje radnji organizacije neke konkretne priredbe).

Pojam izvanredne okolnosti bitan je za određivanje objektivne odgovornosti organizatora priredbe. Ako je na priredbi došlo do nastanaka štete iz okolnosti koje nisu izvanredne, primjenjuje se opće pravilo o odgovornosti po osnovi predmnijevane krivnje (subjektivna odgovornost), što znači da se mora dokazivati i uzročna veza između činjenja ili propusta organizatora priredbe i nastale štete. Sa stajališta osiguranja od odgovornosti, potrebno je naglasiti da je odgovornost organizatora opća tj. javna odgovornost iz obavljanja djelatnosti. Ugovorom o osiguranju od odgovornosti mora jasno biti naznačeno pokriva li osiguratelj samo štete za koje postoji objektivna odgovornost organizatora priredbe (šteta nastala smrću ili tjelesnom ozljedom koju netko pretrpi zbog izvanrednih okolnosti) ili se ugovorom, pored objektivne odgovornosti organizatora pokriva i njegova subjektivna odgovornost za štetu (koja je mnogo šira i nije vezana samo uz pojavu izvanrednih okolnosti).

Summary: *The organizer of an event may face a number of claims for compensation from various injured parties: the visitor of the event, the participant / performer itself, as well as other third parties. The paper first sets out the requirements regarding the liability of the organizer of the event for damage or injuries, defines the terms event and organizer of the event, and presents the circle of potential victims. It is emphasized that the liability insurance contract coverage provides protection for the event organizer from financial losses in the form of compensation for damages to be paid to the injured parties. To that end, special focus is laid on the risk insured under this line of liability insurance, as well as possible exclusions from insurance coverage.*

Keywords: *organizer, event, extraordinary circumstances, liability for damage or injury, liability insurance.*

Navedeni izvori i korištena literatura

Adamčić, D. (2008.), Odgovornost organizatora športskog natjecanja za štetu, Informator, 56 (65), 5-6.

Crnić, I. (2008.), Odštetno pravo, II. bitno izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, Zgombić & partneri - nakladništvo i informatika d.o.o.

Ćurković, M. (2009.), Pravo osiguranja u športu, u: Uvod u športsko pravo, Zagreb, Inženjerski biro

Gliha, I. (2009.), Izvanugovorna odgovornost za štetu nastalu u športu, u: Uvod u športsko pravo, Zagreb, Inženjerski biro

Gorenc, V., (2014.), Komentar Zakona o obveznim odnosima, Zagreb, Narodne novine

Pavić, D. (2009.), Ugovorno pravo osiguranja, komentar zakonskih odredbi, Zagreb, Tectus

Proso, M. (2010.), Sportsko osiguranje, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 47, 2, 411-425.

Stanišić, S. (2012.), Objektivna odgovornost za štetu, Banja Luka, Paneuropski Univerzitet Aperia

Šulejić, P. (2005.), Pravo osiguranja, Beograd, Dosije

Perović, S, Stojanović, D. (1980.), Komentar Zakona o obligacionim odnosima, Gornji Milanovac, Kulturni centar, Kragujevac, Pravni fakultet

Vizner, B. (1978.), Komentar Zakona o obveznim (obligacionim) odnosima, Zagreb

Weber, (2008.), Sportversicherung, U: Terbille, M., Versicherungsrecht, 2. Aufl., München Verlag C.H. Beck

Weismann, U., Spieker, U., Sport (1997.), Spiel und Recht, 2. Aufl., München, C.H. Beck`sche Verlagsbuchhandlung

Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18

Uvjeti za osiguranje od izvanugovorne (javne) odgovornosti Croatia osiguranja d.d., od 1.1.2006.